

# Календар знаменних і пам'ятних дат. 17 березня

17 березня виповнюється 100 років від дня створення Української Центральної Ради.



17 березня 1917 року в Києві було створено Українську Центральну Раду (УЦР) – національний політичний центр, згодом перший український парламент, який керував національно-визвольним рухом українського народу, а потім і відродженою державою – Українською Народною Республікою (УНР).

Центральна Рада була створена з ініціативи демократичної української інтелігенції, об'єднаної в Товариство Українських

Поступовців, за участю політичних партій України, а також представників робітництва, духовенства, військових, студентів, громадських і культурних організацій. Головою УЦР було обрано Михайла Грушевського, заступниками голови Володимира Науменка та Дмитра Антоновича. Склад Центральної Ради поповнювався і розширювався на демократичній основі. Вже наприкінці липня УЦР налічувала 822 члени.

За весь час свого існування Центральна Рада видала чотири Універсали (державно-політичні акти), які визначили етапи Української держави – від автономної до самостійної. Своїм I Універсалом, 23 червня 1917 року, УЦР фактично проголосила автономію України. Потім сформувала Генеральний Секретаріат на чолі з Володимиром Винниченком – перший уряд України. Другий Універсал – 16 липня 1917 року, був кроком назад, своєрідним компромісом із російським Тимчасовим урядом. Він проголошував, що остаточно форму автономії України буде вирішено Установчими зборами Росії.

Після більшовицького перевороту в Петрограді Центральна Рада III Універсалом, 20 листопада 1917 року, проголосила створення Української Народної Республіки (УНР), з визначенням її у федеральних зв'язках з Росією. Як свідчили результати виборів до Всеросійських Установчих зборів, 25 листопада 1917 року, вона мала тоді за собою більшість населення України, оскільки українські партії, що відігравали провідну роль в УЦР (а це були українські есери і соціал-демократи), здобули 75 відсотків голосів виборців (більшовики лише 10%). Скликаний 17 грудня 1917 року в Києві I Всеукраїнський з'їзд Рад селянських, солдатських і робітничих депутатів висловив повну довіру і підтримку Українській Центральній Раді. Але подальша діяльність Центральної Ради значно ускладнилася протидією місцевих більшовиків і уряду Радянської Росії, яка поставила собі за мету будь-що завадити українській незалежності й не випустити Україну зі сфери своїх інтересів.





Фактично вже з кінця листопада 1917 року більшовики почали готуватися до повалення Української Центральної Ради і захоплення влади в Україні. Ленін і Троцький написали «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Української Ради», на протипагу УЦР у Харкові був сформований радянський уряд (Народний Секретаріат), а Україну було проголошено Республікою Рад. До того ж Росія розпочала проти України відкриту збройну агресію. Саме в цей надзвичайно гострий момент 22 січня 1918 року і був обнародований IV Універсал Центральної Ради, яким Україна проголошувалася самостійною державою. Після цього було ухвалено ще ряд важливих законів - про 8-годинний робочий день, земельну реформу, грошову систему, державний герб УНР тощо. Останній її законодавчий акт, прийнятий 29 квітня

1918 року в Києві, ухвалив Конституцію Української Народної Республіки.

### Бібліотека рекомендує:

Центральна Рада. Документи і матеріали. У 2-х т. Т. 1. – К. : Наукова думка, 1996. – 588 с.

Верстюк, В. Ф. Діячі Української Центральної Ради : бібліографічний довідник / В. Ф. Верстюк, Т. С. Осташко. – К. : Наукова думка, 1998. – 254 с.

Корновенко, С. В. Українська революція : навч. посіб. / С. В. Корновеко, А. Г. Морозов. – Вінниця : Фоліант, 2004. – 432 с.

Корновенко, С. В. Українська революція. Історичні портрети / С. В. Корновеко, А. Г. Морозов. – Вінниця : Фоліант, 2004. – 288 с.

Корновенко, С. В. Українська революція. Хрестоматія / С. В. Корновеко, А. Г. Морозов. – Вінниця : Фоліант, 2004. – 176 с.

Гунчак, Т. Україна: перша половина ХХ століття : нариси політичної історії / Т. Гунчак. – К. : Либідь, 1993. – 286 с.

Солдатенко, В. Ф. Українська революція. Історичний нарис / В. Ф. Солдатенко. – К. : Либідь, 1999. – 973 с.

### Тематичний веб-навігатор:

- Українська Центральна Рада <https://ritm.tv/news/society/vipovnilosya-tsentralniy-parlamentu/>
- Центральна Рада. 100 років <http://www.radiosvoboda.org/a/28362447.html>
- 100 років української революції: як починала Центральна Рада <https://www.youtube.com/watch?v=JXer2cdhLrY>